

Восень, восень залатая,
Сее радасць па зямлі.

Сяргей Новік-Пяюн.

**КОЛЕРЫ
ГОДА.
ВОСЕНЬ**

Верасень

Вырас верас і цвіце.
Восень, верасень ідзе.

Кастрычнік

Кастры — гара.
Кастры гараць.
Парадак у гаспадара.

Лістапад

У садзе ў лістападзе
Апошні ліст ападзе.

**ГЛЯНЕСЬ НАЎКОЛА, КРЫКНЕСЬ УГОЛАС:
«МІЛАЕ ЛЕТА, БЫВАЙ!»** (Вера Варба)

— Добры дзень, хлопчыкі і дзяўчынкі!
Мы вашы новыя сябры. Мяне завуць Ва-
сілінка, — павіталася дзяўчынка.

— А мяне — Лянок, — сказаў хлопчык.

— Як цудоўна было летам! — усклікнула
Васілінка. — Я адпачывала на дачы ў бабулі
з дзядулем.

— А я хадзіў з татам на рыбалку, — дадаў
Лянок. — А яшчэ мы вандравалі па роднай
краіне на машыне. Але лета развіталася
з намі.

— Шкада, што лета скончылася, — ска-
зала Васілінка.

— Так, — пацвердзіў Лянок. — І мы га-
ворым: «Бывай, лета!»

Гамонка — размова.

Крбчыць — ісці.

Бывай — так гавораць на развітанне; тое ж, што і *да пабачэння, да сустрэчы*.

Прачытайце назву верша. Як можна яго назваць інакш?

Бывай, лета!

Пайлюк Прануза

Бывай, дарагое
І звонкае лета!
Нясём мы ў класы
Вясёлкі букетаў.

Мы з сонцам дружылі,
З лугамі, з лясамі,
Мы чулі, як поле
Шуміць каласамі.

Мы бор абуджáлі
Гамóнкáй вясёлай.
Бывай, лета звонкае!
Крочым мы ў школу.

1. З якой парой развітваюцца дзеці? Які ў іх настрой?
2. Якой пары года дзеці скажуць «прывітанне»?
3. Чаму лета дарагое, звонкае? Якія ўспаміны ў дзяцей пра лета? Разгледзьце малюнкi. Знайдзіце і зачытайце з верша радкі, якімі можна падпісаць малюнкi.
4. Якое свята адзначаецца першага верасня?
5. Падрыхтуйцеся і прачытайце верш выразна.

Як бы вы развіталіся з сябрам? Сястрой? Мамай? Сваёй настаўніцай? Закончыце сказы:

Бывай,

Бывайце здаровы,

Да пабачэння,

Прачытайце і адгадайце загадкі.

- Пакалыхаўся на галінцы
І не схаваўся зноў пад ліст,
А ўніз на срэбнай павуцінцы
Спусціўся ён, парашутыст.

- Цэлы дзень лятае,
Усім назаляе.
А ноч настане,
Тады перастане.

З народнага.

Прачытайце скорогаворку. Правільна вымаўляйце словы з гукам [р].

У Ларысы і Валеры —
На ліпе арэлі.

Арэлі — *рус.*: качели.

Гў-шка-цца (на арэлях) — *рус.*: качаться (на качелях).

Гайдáць — *рус.*: качать.

У-ска-ра́-ска-цца — узлезці.

Зўмкаць — назойліва гудзець.

Прачытайце назву твора. Як вы ўяўляеце сабе павучковыя арэлі?

Павучковыя арэлі

Мікола Чарняўскі

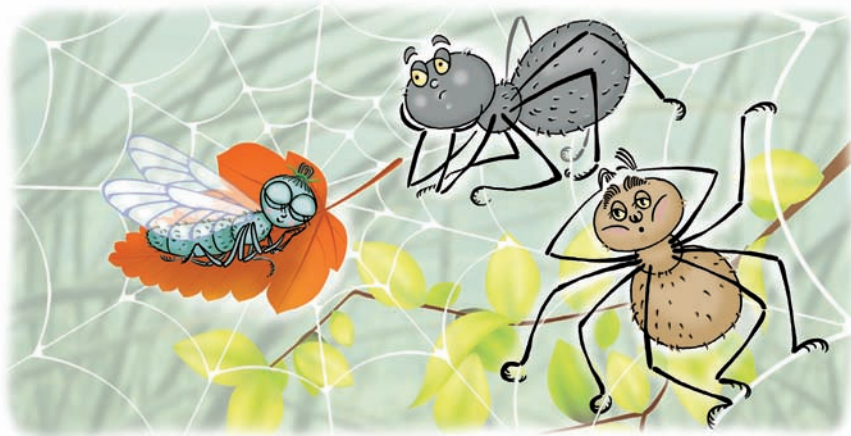
Стаялі апошнія со-не-чны-я дзянькі. Каб пагушкацца ўволю, павесіў павучок арэлі. За іх за-ча-піў-ся сухі лісток. Вецер гайдаў яго, калыхаў, як нейкую пярынку.

За-ха-це-ла-ся мушцы на па-вуч-ко-вых арэлях пагушкацца — села на лісток. Гушкалася, гушкалася — і заснула.

Спа-ло-хаў-ся павучок: «Што з ёю? Можа, кэпска мушцы стала?»

Пабег, ускараскаўся па тонкай па-ву-цін-цы да таткі, старога павука, які непадалёк плёў сетку: можа, каму яшчэ на гамак спа-трэ-бі-цца? Выслухаў ён павучка дый кажа:

— Дурненькі ты! Яна проста заснула. Блізка халады, зіма. А мужі перад зімою за-сы-на-юць. Толькі мушка з халадамі за-мер-знуць можа. Дык пе-ра-ня-сём яе з арэлямі ды лістком туды, дзе цяплэй. Вунь у тое дупло, дзе вавёрачка зімаваць сабра-

лася. Думаю, яны палáдзяць, і мушцы ў яе дупле мéсцейка зной-дзе-цца.

У-зра-да-ваў-ся павучок, кíнуўся зды-ма́ць арэлі. Шкада́, што не пагушкаўся колькі хацеў. Але ж і санлівай мушкі шка-да. Загіне — хто ж тады будзе зўмкаць яму вясною, калі ён возьмецца ткаць свае пер-шыя павуцінкі?

1. Для чаго павучок павесіў арэлі?
2. Навошта мушка села на лісток?
3. Што здарылася з мушкай?
4. Што растлумачыў стары павук перапалоха-наму павучку?
5. Раскажыце, як павукі паклапаціліся пра мушку.
6. Чаму павучок выратаваў мушку?
7. Навучыцеся правільна чытаць тэкст.